

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az orcátlanság irodalma.

Az orcátlanság irodalma nemcsak az ifjuság testi és szellemi épségét veszélyezteti, hanem a felnőttek irodalmi műveltségét is hátráltatva, helyrehozhatlan károkat okoz a nemzeti szellem fejlődésében is. A nemzeti szellem azt követeli, hogy az írók motivumaikat a nemzet való életéből vegyék és úgy dolgozzák fel, hogy hűséges képét adják a nemzeti életnek, kiemelve a nemzet speciális jó tulajdonságait és méltó megvetés tárgyává téve a hibákat, kinövéseket, ferdeségeket és mindazt, ami a nemzeti életre hátrányos befolyással van.

A pornográfia úgynevezett »írói« azonban motivumaikat nem a nemzet, nem az illető nép életéből veszik, hanem az elaljasodott ember állatias ösztöneinek elfajulásáról rajzolnak vonzó, izgató alakban undorító képeket. Motivumaikat nem a magyar nemzeti élet sajátosságainak megfelelően dolgozzák fel, mert hisz a mit ők adnak, az nem magyar élet, hanem miután a bűnnek, a ferdelemnek, a perverzításoknak nemzetközi életnyilvánulásait áttanulmányozták, sőt itt-ott át is élték, — feltalálják az olvasóközönség elé a társadalomból kidobottak és kidobandók erkölcsi hitványosságainak rajzát.

A pornográfiát tehát úgy kell telfognunk, mint a magyar nemzeti irodalom

nyílt ellenségét és kipusztítása nemzeti kötelesség.

Mert, ha fiaink vérének tisztaságát és lelki életének egészségét megóvni a nemzeti érdek követeli, mennyivel inkább szükséges a nemzeti irodalmat lehetetlenné tevő irodalmi termékeket elpusztítani, a melyek aláássák még a legközönségesebb irodalmi izlést és érzéket is.

Aki az irodalomnak e fajtáját megszokta, annak tisztességes, ildomos, élethű valódi irodalmi becsnel bíró munka nem kell, mert őt nem izgatja, mert romlott lelkére nézve érdeklődés nem bír más, csak az állati élet elfajulásának vakmerő lefestése. Sokszor volt alkalmunk látni, hogy a hol százakra ment a Zola-féle regények és még ezeknél is alszerűbb irodalmi termékek száma, alig lehetett találnunk egy-két tisztességes szerző művét. Sőt oda jutottunk, hogy jobb szerzőknek úgynevezett pikáns művei, mint unalmas, alató olvasmányok, kerültek és megbélyegeztetnek.

A tisztességérzessel még bíró szerzők és kiadók tehát a saját erkölcsi reputációjuk sőt anyagi existenciájuk érdekében utalva, sőt ma már kényszerítve vannak arra, hogy az orcátlanság irodalmával nyíltan felvegyék a harcot.

Ennek a harcnak a következő módzatait ajánljuk.

Mindenekelőtt tisztességes kiadó ne fogadjon el semmiféle kéziratot megvé-

teire, olyan írótól, aki pornográf irodalommal is foglalkozik. Ugyancsak e kiadók tartásuk kötelességüknek egyetlen egy nyomdának sem adni munkát, a mely nem szégyelli betűit az erkölcsellenes hazaelenes irányának szolgálatával beszennyezni.

Itt van igazán szerepük a kiadóknak és az irodalmi vállalatok intézőinek.

A nemzeti szellem előtt háttérbe kell szorulnia minden üzleti kérdésnek.

A második tennivaló a jóra való magyar írói világnak szervezete a pornográfia írói ellen. Azon íróknak, akikben még van irodalmi tisztességérzet, nem szabad maguk között megtűrni azokat, akik elvül vallják a szennyet, az erkölcsi méltóságot, az orcátlanság ezer nemével. Az ilyen »író« urakat a társaságban kerülni, és a sajtóban agyon kell hallgatni. Semmi sem esik fájdalmasabban egy ilyen stréber léleknek, mint mikor agyonhallgatattik.

A szülők, nevelők, tanárok ott semmisítsék meg e fércműveket, a hol éppen találják, különösen, ha gyermekek kezébe kerülnek, pusztítsák el azonnal a jellemtelenség e melegágyát.

A sajtótörvény revízióját epedve várja az egész ország. Ha a lélekkufárokat rendbe tudták kozni és folytonos üldözéssel sikerült menteni, amit még menteni lehetett, bizonyára sikerül fog az erkölcs és szeméremserető írók szerzőit,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ujkori muzsa.

Az ujkor szellem munkása képzeletében nem a Helikon szépséges leánya, a klasszikus muzsa jelenik meg többé, midőn tollat, vésőt, vagy ecsetet fog s nem is őt invokálja, mint a régiek, kiknek szemében már valósággal testet öltött az annyit hivatgatott, hízogó jelzőkkel, avagy költői nehezeltéssel, szerényhánnyással illetett égi jelenség, már aszerint amint őt kegyesen mosolyogani, vagy szeszélyesen elfordulni látták; őt, az imádottat, kinek rabjai, sőt olykor még áldozatainak is vallák magukat.

A jelenkor művésznemzedékének nem táruul föl minduntalan az Olympus; nem látja magát az istenek asztalánál, hol Hébe őnt nektárt kelyhébe s a kilenc égi lány lengi őt körül, rózsával, babérral övedzve homlokát.

Manapság már közelebb járnak a reális földhöz, nem fordulva szüntelen a mythológiához, mint legfőbb költői forráshoz.

De ha már jóformán el is pártoltak a régi istenségtől: nem kevésbé rabjai egy újabban elismert nagyhatalomnak: a hangulatnak.

Hiába! a művész enfonikus kedélyének jelentős tényezője a hangulat. S minél finomabb a lélek, fogékonyabb a kedély, annál inkább alá van vetve a hangulat játéknak.

Am bohémia érdekes köztársaságában nem fehér holló számba az olyan mesébe illő isten-

teremtése, kinek pókhálósálakból van szövve az idegzete, minden behatásra reagáló colhárfa a kedélye s csupa »corde sensible« a szíve, ahol a mások öröme és bánata is mindenkor élénk visszhangra talál. (Hozzájárulván még a sok »jóhoz« az önkínzóan önérzékes lélek, melynek Golgotha a megalázkodás, meg az életküzdalem prózája, ahol rendszeren élehetlenül is csetlik-botlik.

Ha ez áll a férfinél, mennyivel inkább a nőnél, kinek már magában az ő nővoltánál fogva is nagyobb az érzékenysége. Ez még csak igazán rabja a hangulatnak!

— Ahhoz, amit te irsz, inspiráció kell — mondá nekem egy izben az Abrányi család egyik általam igen nagybecsült ifjabb tagja — te csak inspirációval tudsz írni!

— Inspiráció és hangulat! rokonfogalmak s talán ikertestvérekl!

S minő könnyen, természetesen jön kedvező életviszonyok közt a kellő hangulat, akár napfényre a virágfakadás!

De boruljon el csak a szemhatár: szürke ködbe vész a hangulat. Nyomasztó, szürke köd nyúgzi le a boldogtalan ember lelkét, kedélyvilágát; ezt a napnélkülivé vált sötét világot, melyből nem fakadnak többé édes ábrándok, nem táncolnak ékes, színes pilléi a virághimes képzeletnek!

Fásulttá, közönyössé válik az olyan lélek, mely megfosztatott az ő életének napjától. — Bezárul a hangulat forrása, mint mimóza kelyhe az éji sötétre, durva érintésre.

A hivatott író külön benső életet él.

(Lotz mester szavaival: »befelé él«) melyet szépérzéke poétikusan diszit föl, eszményi lélekkel népesít, ahol megtalálja a maga harmónikus lelki otthonát.

Ha ez a harmónia megzavartatik: elszáll a szárnyas hangulat.

A földült térszemből menekül a madár.

A tó fölzavart vizében nem tükröződik a sima, nyájas égbolt.

Mindennek megvan a maga létföltetele.

Szegény Bohémial pedig beh ritkán adnak nekéd azok a harmónikus életviszonyok, ahonnan ragyogón bonthatja ki szárnyait a tehetség egyik legfőbb szükséglete: a kedvező hangulat.

Nemrég olvastam valahol, hogy az jellemzi leginkább az író, művészember hivatottságát: mennyire képes befogadni az impressziókat s miképp reagálni azokra?

Lehet. Csakhogy ez a nagy fogékonyság, érzékenység, adott esetekben épp úgy válhatik átkává, mint áldásává. Mert — ismétlem — vannak kiválóan finom, előkelő lelek, kiknél létföltelet a szép környezet, harmónikus életviszonyok. Ennek ellenkezője megbénítólag hat rájuk s szárnyaszegetté teszi őket.

Íróknak, művészeknek mindenképp becses a hangulat, mint olyan tényező, mely néha egyben a lelki harmóniát involválja.

A harmónikus lelek, impressziókat keresve: voltaképp csak a minden egyéni emberi törekvés legtermészetesebb célja, a boldogság után törnek.

Am, az eszményibb irányu teremtő lelek-

kiadóit, terjesztőit megérdemelt büntetéssel sújtva, lehetetlenné tenni.

Igaz, hogy ezek érzékenyen sújtó, sőt drasztikus eszközök, de föltétlenül alkalmazandók, mert más mód a nemzeti lélek erkölcsiségének, az ifjuság védelmének s az irodalom színvonala emelésének hatásossá tételére és biztosítására nem kínálkozik.

Egy, a mi sokakat aggaszt, az, hogy ismét felzudul Izrael népe.

Nos hát nagy fájdalommal kell konstatálnunk, hogy a pornografia csaknem összes kiadói, írói, nyomdászai a szidó felekezeti anyakönyvekbe vannak beírva.

Egyéb köze azonban a zsidóságnak mint ilyennek a pornografiához nincsen.

A zsidók erköcstana épp úgy tiltja a fajtalanságot s a fertelen irodalmát, mint a keresztény. A zsidónak épp úgy kötelessége a saját fiainak vérét és lelki épességét megővni, mint a keresztényeknek. A zsidóknak épp úgy kötelessége a nemzeti irodalom bojtányai ellen sikra szállani, mint más hitű honfitársaiknak.

Sőt éppen azért, mert a fajtalanság irodalmának tényezői közülök válnak ki leginkább, nekik levén ez speciális szegényük, nekik még több okuk van a küzdelemre.

És ha ennek dacára mégis azt látjuk, hogy a zsidó kézben levő lapok a szabadság egiszze alatt még védelmére kelnek e nyomorult irodalmi üzletirányának, ebből csak azt következtetjük, hogy nagyon sokan vannak, akik a keresztények iskoláiban, a keresztények pénzén csak azért tanultak meg magyarul, hogy a szegény sorsüldözött magyar kereszténység felett ők huzhassák meg a lélekharangot, hirdelve mindenütt a bomlást, a disszonanciát, a disszociációt. Pedig ezt nem hirdette nekik sem Mózes, sem a próféták, sem a Talmud.

Csak a legromlottak önzés, csak a

nél a boldogság magasabbrendű, elvont fogalom, de amit teljesen megtalálnak a szellemi alkotás ihletett pillanataiban. Ilyenkor lehámlík róluk minden földiesség, a szellem mintegy fölzsabadul az anyag nyűgétől s attól függetlenül, külön, önálló életet látszik élni, ahol magasabb szempontok veretnek s az altruizmus előtérbe lép. Nemesebb ösztönöktől indítva, azon vannak, hogy azt a fölfogást, meggyőződést, mely őket hevíti s a közjóra üdvösnek tartanak: másokkal is megértessék, átértessék és megkedveltessék.

Azért iparkodnak s sokszor hosszas és fáradságos munkát igénylő minél tökéletesebb, világosabb és tetszetősebb formában öltöztetni eszméiket.

— No, meg a dicsőségért — és a kenyérért is! — hallom az ellentét kedvéért.

Valóban. Az is belejárt. Csak hogy midőn a teremtő lélek egyedül van munkájával: ez oly kivételes momentum, mely fölülemelkedik a köznap tekinteten s eszményi boldogságával szemközt elenyészik még a külső ünneptetés tömjénje s a dicsőség mámore is. Templomi béke, égi derű öleli át a lelket s a szellem ilyenkor alkotja meg legszebb, a jóra legaldásosabb műveit.

Ami pedig a kenyérkeresetet illeti a »hangulata«, eszményi volta mellett bizonyít még az is, hogy épp akkor jön meg legkevésbé, midőn anyagi érdekek céljából hívogadják.

Rabló az, ki buta értelmetlenségéből otrombán kizavarja a szellem munkást a reá nézve oly nélkülözhetetlen hangulatból; de kétszere-

kereszténység elvakult gyűlölete, csak a magyar nemzeti lélek álarc alá rejtett lábbaltipró elbutulása és tagadása ösztönözhet valakit arra, hogy az irodalmi lélekkufárság védelmére vállalkozzék.

Am az ilyeneknek sem a kereszténységben, sem a magyarságban, sem a zsidóságban nincsen helyük. Ellenük mint a nemzet lelke és vére megrontói ellen a legerélyesebb küzdelemnek van helye, irgalom nélkül, bocsánat nélkül, mert azt írja Mózes: »Irtsd ki közülöd a gonoszt!«

Gedeon.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 25.

Megszavazták az ujoncokat.

Elnök: *Juszt Gyula.*

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után az irományok és kérvények bemutatása következik.

Tárgyalják az ujoncmegajánlásról szóló törvényjavaslatot.

Szappanos István az első szónok. Védekezik az obstrukció vádjá ellen. A honvédelmi miniszter személye iránt a legnagyobb tisztelettel viseltetik. Az ujoncmegajánlásról szóló törvényjavaslatot azonban még sem fogadhatja el. Előbb az önálló bankot ohajtja. Határozati javaslatot is nyújt be erre vonatkozólag és kéri a Házat, hogy fogadja el azt.

Molnár Jenő osztozik mindabban, amit *Mezői Vilmos* tegnapi interpellációjában mondott. Az ujoncot nem ajánlja meg annak a hadseregnek, amely az osztrák politika érdekeit szolgálja. Kifogásolja, hogy az annexióra, s a hadsereg balkáni készenléte helyezése rengeteg pénzösszeg fordítatik, holott ezt a magyar hadsereg is lehetett volna fordítani. Összehasonlítás útján igyekszik bizonyítani, hogy mennyire fogyatékos Ausztria Magyarország tengeri hadereje. Az ujoncjavaslatot nem fogadja el.

Fekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter különösen a Nagy György részéről ért vádakra

sen bűnös, aki tudva, kaján rosszakaratból s merő irigységből: átgondolt tervszerűséggel igyekszik másoknál aláaknázni nem egyedül az érvényesülést, de egyáltalán a nyugodt munkásság lehetőségét.

Van-e jelentősebb szellem munkás, kinek életében nem merült volna fel ilyen *Mefistó* szellemgyilkos? (s minél kiválóbb az illető annál többen!) kik bizonynyal semmivel sem különbek a közönséges értelemben vett gyilkostól, csak hogy míg az utóbbiakra van megtorló igazságszolgáltatás, az előbbieket vígan tenyésznek annak hiányában.

Mert hát lehet-e védekezni *Borgiák*, *Medicick* jelentéktelennek látszó, de alapjában gyilkoló eszközei, sokszor egy illatszertbe rejtett hirtetté váit subfális mérge ellen?

Valamint, hogy bajos védekezni kézzel meg nem fogható láthatatlan, de pusztító mizmák ellen: épp oly nehéz sőt talán még nehezebb nemes fegyverekkel küzdeni meg a gonoszok fortélyos aknamunkájával. A harc nagyon is egyenetlen. Azért oly hosszas. Örök harca a jó és rossz szellemnek!

E látszólagos eltérés, de tárgyunkkal lényegileg szorosan összefüggő parantézis után fölvetett témákhoz visszatérve: azt hiszen e szerény soroknak is sikerült megvilágítani a hangulat nagy jelentőségét a szellemi alkotás terén, mint ama tényezőt, melytől a munka igen függővé válik.

Azért bizvást elmondhatjuk, hogy az ujkori muza neve: Hangulat!

Ábrányiné Katona Clementin.

válaszol, s igyekszik megokolni, hogy az ujoncmegajánlásra igenis szükség van. Nagy György azon állítását, hogy a tiszteket állomáshelyeikről elhelyezik és csereberélik, a leghatározottabban visszautasítja. A javaslatot elfogadásra ajánlja.

Ezzel az általános vita bezárul. A határozati javaslatok elvetésével a Ház általánosságban elfogadja az ujoncmegajánlásról szóló javaslatot s következik a részletes tárgyalás.

A részletes vita.

Először a javaslat címe.

Nagy György módosítást ajánl. A címet úgy a hogy van nem fogadhatja el. Precizirozni kell, hogy ki részére történik a megajánlás. Közben eltér a tárgytól.

Elnök figyelmezteti, hogy csak a címhez szólhat.

Nagy György módosításának elfogadását kéri.

Fekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter elfogadásra ajánlja a címet.

A Ház a címet változatlanul elfogadja.

Az első szakasznál.

Bozóky Árpádnak két módosítása is van. A második az, hogy a szakasz végére tétessék oda, hogy megszavaztatik, de csak azzal a feltétellel, hogy a fekete-sárga zsinór, a kétféjű sas s a német vezényszó eltöröltetik. (Óriási derűtség.)

Nagy György határozati javaslatot terjeszt be, hogy a Ház utasítsa a hadügyminisztert, hogy számoljon be, mennyi a száma azon ujoncoknak, akiket besoroznak. Azt gyanítja, hogy most mindenkit be fognak sorozni, legyen az akár ludtalpu is s azért teszik ezt majd, hogy a legénységet, tartalékosokat és póttartalékosokat levigyék a Balkánra s áldozatai legyenek *Aehrenthal* örült ideájának.

Elnök rendreutasítja *Nagy Györgyöt*.

Nagy György határozati javaslatának elfogadását kéri.

Fekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter hozzájárul *Bozóky* első módosítási indítványához, melyben két-három szó kiigazítását kéri, azt a szövegtoldást azonban, hogy a fekete-sárga zsinór, a kétféjű sas és német vezényleti nyelv eltöröltessék, nem fogadhatja el, valamint *Nagy György* indítványát sem teszi magáévá.

Nagy György félreértett szavai alapján kér szót. Mint országgyűlési képviselő igenis jogot formál arra, hogy megtudhassa, vajon hány anya gyermekét viszik el. Kéri a javaslata elfogadását.

A Ház a szakaszt megszavazza s *Nagy György* határozati javaslatát szótöbbséggel elfogadja.

Öt perc szünet.

Elnök újból megnyitja az ülést.

A honvédelmi miniszter három hadügyi jelentést nyújt be, amit a Ház tudomásul vesz. Az ujoncvitanak ezzel vége.

Az adóreform.

Következik az adóreform részletes tárgyalása, a házadó huszadik szakasza.

Raik Aladár az első felszólaló.

Szünet után.

A házadó javaslat tárgyalásánál *Polónyi* javasolja, hogy az egy és két szobás lakások osztályozása között levő nagy aránytalanságokat oszlassák el.

Wekerle Sándor: Ez benne van a javaslatban.

Ezután a 16-ik szakaszig változatlanul fogadják el a javaslatot, mire az ülés 2 órakor véget ért.

A Ház elnapolása. Tegnap az a hír volt a folyosón elterjedve, hogy a képviselőház március 3-án elnapolja. A hír általános feltűnést keltett és többen megkérdezték *Wekerle*t is erre vonatkozólag. A miniszterelnök kijelen-

tette, hogy az elnapolásról egyáltalán szó sem lehet. A Ház még háboru esetén is együtt marad és dolgozni fog.

A függetlenségi párt vacsorája. Tegnap este a függetlenségi párt vacsorát adott, melyen Kossuth Ferenc is megjelent. A párt a minisztert nagy lelkesedéssel fogadta és örömet fejezte ki a fölött, hogy ismét körében láthatja. Kossuth a párt ragaszkodásának megnyilvánulását meleg szavakban köszönte meg, melynek végén az audienciára tért át. A miniszter kijelentette, hogy a helyzet a lehető legkedvezőbb, a párt csak remélje tovább is azt, amit eddig remélt. A király nagyon jól fogadta a minisztert. Majd a külügyi helyzetre tért át s kijelentette, hogy a háboru veszedelme sokkal messzebb van, mint a béke megkötése.

A politikai helyzet.

Tegnap délután minisztertanács volt, amelyen Kossuth az ő bécsi útjának eredményeiről számolt be. Ezután, úgy hisszük, a bankkérdés egyelőre lekerül a napirendről. A külügyi helyzet olyan fenyegetővé vált, hogy a bankkérdést Justh és Holló minden erőlködése dacára se lehet továbbra a felszinen tartani.

Tegnap a néppártiak azt hirdették a folyosón, hogy a képviselőházat az ujoncjavaslat letárgyalása után — a küszöbön álló háborura való tekintettel — elnapolják. A jelenlegi idő — mondották — nem alkalmas ilyen kérdések forszírozására. Különbben is mi ismerjük ő felsége álláspontját, mely abban kulminál, hogy ha a két kormány nem tud megegyezni, — a mi pedig bizonyos, — úgy a kiegyezés értelmében a statusquo marad fenn, ami nem más, mint a közös bank szabadalmának meghosszabbítása.

A politikai helyzetet természetesen a háborus veszély uralja. Mint értesülünk, a mai minisztertanács első sorban a külpolitikai helyzetnek szólt, minthogy a magyar kormányak is állást kell foglalnia azon intézkedésekkel szemben, melyeket a háboru esetére már most meg kell tenni. Valószínű, hogy a kormány egy újabb kölcsön felől is határozni fog, minthogy az eddigi előkészületek a pénztári készleteket már teljesen felemésztették.

Ilyen körülmények között természetesen a fuzióról szóló híreknek nem nagy jelentőséget lehet tulajdonítani. Az egész csak egy újabb óhaj, mely azonban alig fog megvalósulni. A pártok egymás közti viszonya sokkal rosszabb, semhogy a fuzióra gondolni is lehetne. Bizonyítja ezt Justh tegnapi kijelentése is, amely szerint a függetlenségi párt a fuziót úgy képzeleli, hogy a többi pártok adják fel elveiket és csatlakozzanak a függetlenségi párthoz. Ilyen követelés mellett ugyan soha se lesz fuzió.

Felfüggesztett szakszervezet.

Még az elmúlt évben Zana Ágoston és tizenegy társa feljelentést adtak be az építőmunkások országos szakszervezetének nagyváradi csoportja ellen és a feljelentésben súlyos vádakot hoztak fel a csoport szabályellenes működése ellen.

Pár nappal ezelőtt leirat érkezett Nagyvárad városához, amelyben a belügyminiszter a szakszervezetet *felfüggesztette*. A városnál hét pecsét alatt őrizték ezt a leiratot, míg tegnap

délelőtti híre ment a városházán, hogy délután fogamatot szerez a rendőrség a felfüggesztő határozatnak.

Tegnap délután a főkapitány intézkedéséből *Mendelényi Béla* r. fogalmazó, *Kemény Ignác* rendőrbiztos és *Budaházy Kálmán* városi könyvvezető az építőmunkások szakszervezetének Szacsvey-utcán levő helyiségében megjelentek, kocsin elhozták a szervezet elnökét s *Mendelényi Béla* felolvasta a miniszter leiratát. Keresték a pénztárnokot és ellenőrt, de a jelen volt tagok az állították, hogy *Pelle János* pénztárnok egy hétre Budapestre utazott, valami gyűlésre.

Mendelényi Béla a miniszter rendeletét akként értelmezte, hogy a felfüggesztés csupán arra vonatkozik, hogy a szakszervezet további intézkedésig nem működhet, de a helyiségeket szórakozásra és melegedésre tovább is használhatják.

A helyiségben kifüggesztve találtak egy kiáltványt, amelyet az asztalos sztrájkból kifolyólag bocsátottak ki. Ebben *Eleméry* tb. főkapitányt tárgyalják le a szokott modorukban, mert 2 munkást fogva tartott, akiket a bíróság szabadon bocsátott. Ezt a kiáltványt elkobozta a rendőrség, dacára *Pelle György* munkás tiltakozásának, mivel a szakszervezet alapszabályaival ellenkezik az ilyen bujtogatás.

Ezután a hatóság kiküldöttei, mint akik jól végezték a dolgaikat eltávoztak s *Gerő Armin*nak jelentést tettek az eljárásukról. A főkapitány azonban másként értelmezte a miniszter leiratát. A felfüggesztés azt jelenti, hogy a szervezet pénztárát, irományait át kell vizsgálni s a helyiséget lezárni és lepecsételni.

Utasította is *Mendelényi Béla* fogalmazót, hogy így járjon el. Erre a kiküldöttek újból megjelentek a szakszervezet helyiségében, ahol mintegy 30 munkás volt együtt s épen a felfüggesztést tárgyalták.

A hatóság kiküldöttei sem pénzt, sem irományokat nem találtak; pénzszekrény nincs s egy íróasztal fiókjában néhány teljesen üres, még nem használt tagsági könyv volt. Lepecsételték egy könyvtár szekrényt.

Mikor ezzel elkészültek, felszólították a jelenvolt munkásokat, hogy távozzanak, mert a helyiséget lezárják és lepecsételik. A munkások a fekete gróf elleni kitakadások között elhagyták a helyiséget.

Mig az ajtókat pecsételték a kiküldöttek, a munkások csoportosan felmentek a főkapitányhoz s kérték, hogy a helyiséget hagyják nyitva, mert ők munkanélküliek s nincsen hol tartózkodjanak nappal.

A főkapitány ezután úgy intézkedett, hogy a pénztár és az irományok pecsételendők le, vagyis aminek már híre-hamva sem volt a helyiségben, míg a többi szobákat hagyják a munkások rendelkezésére.

Igy az egész hivatalos eljárás csütörtököt mondott.

Másként nem is lehetett, mikor előre tudomást szereztek a szervezetben, hogy mi van készülöben délutánra. Különbben már előre is értesülhettek a felfüggesztésről. Így azután a pénztárnok hirtelen elutazott, hogy ne legyen kéznél.

És még ráfogják a rendőrségre, hogy az Urániában megtapasztalták *Scherlok Holmes* viselt dolgait.

A balkáni események.

Karlsruhe, febr. 24. A »Süddeutsche Reichskorrespondenz« jelenti berlinből e hó 22-ről: A keleti helyzetet ezidőszert a hatalmaknak az osztrák-magyar-serb viszályhoz való állásfoglalás dominálja. A kérdés az, hogy harmadik államok közbelépjenek-e és mikép, hogy Bécs és Belgrád között megakadályozzák a szakítást, ily irányu fellépésre megvan a ösztönzés, eredmény azonban e lépéstől csak akkor várható, ha előre is tekintettel vannak a nagyhatalmak közti egyöntetűség fennmaradására és Európa nem szakad két táborra Szerbia mellett és ellen. Örvendetes, hogy a főkérdésre nézve nincsenek nézetkülönbségek. A nagyszerb törekvés, amely arra irányul, hogy Szerbia az Adriáig terjedő területnagybodást Bosznia és Hercegovina pedig európai autonómiát nyerjen, háboru nélkül kivihetetlen. Ezt nem kell a szerb államférfiaknak hosszasan magyarázni, tudják ők ezt nagyon jól. Talán azonban ők maguk is kívánatosnak tartanak, hogy saját hazájukbeli túlzókkal szemben támaszkodhassanak egy lehetőleg sok hatalom által képviselt nyilatkozatra, amely hivatalan oktatás, illetve fenyegetés nélkül tisztán Szerbia jól felfogott érdekében a józan belátást kívánja érvényre juttatni. Nem lehet előrelátni, vajjon ily nyilatkozat fog-e történni, pedig az a szerb kormányak saját országával szemben mindenestre megkönnyítené, hogy lemondjon egy pozícióról, amely békés uton nem volna tartható, — Szerbia és a monarchia közli gazdasági jellegű tárgyalások fenntartásával.

Oroszország készülődik.

London, febr. 25. A Daily Mail jelenti Pétervárról: Huszezer orosz önkéntes készen áll Szerbia részére. Sok tartalékos tiszt felhívást kapott, hogy álljon készen a bevonulásra.

Az orosz magatartás.

London, febr. 25. A Times jelenti Párisból: A francia kormányt irritálja az a körülmény, hogy Oroszország még csak megközelítőleg sem akarja megmondani, hogy mit óhajt tulajdonképpen Szerbia részére. Amikor Anglia és Franciaország megtették javaslatukat a hatalmak barátságos interrenciójára, a két hatalom pedig, hogy Németország diplomáciai támogatását megnyerje Oroszországhoz fordult azzal a kéréssel, hogy adjon pontos információkat arról, hogy mi az, amit Oroszország Szerbia részére kíván. Ez tíz nap előtt történt. Ha Oroszország teljesítette volna ezt a kérdést, lett volna némi kilátás arra, hogy Németország csatlakozik a közvetítési akcióhoz, minthogy azonban Oroszország sem akkor, sem azóta nem szolgáltatott olyan adatot, melyek barátja és szövetségére nézve lehetővé tették volna, hogy az ügyet Németországgal és Ausztria-Magyarországgal megvitassa. Németország megtette azt az ellenjavaslatát, hogy a hatalmak együttesen járjanak közbe Belgrádban, mely javaslatot illetőleg most folyik az eszmecsere a kabinetek között.

Berlin, február 25. A »Voss Ztg.« jelenti Belgrádból: *Oroszország Belgrádban a leghatározottabb formában óvást tett Ausztria-Magyarország hivatalos s nem hivatalos kihívásának folytatása ellen.* Oroszország Belgrádban úgy a koronát, mint a kormányt értesítette, hogy *Szerbia az esetben, ha háborut idéz elő, semmiféle hatalomnak a támogatására sem számíthat.* Oroszországnak ez a

nyilatkozata csak látszólag áll ellentétben, ama Párisban és Londonban közölt kijelentésével, hogy az esetben, ha Ausztria-Magyarország Szerbiát megtámadná, kénytelen volna Szerbia oldalán harcolni. — Oroszország az által, hogy az említett két hatalom előtt ilyen módon nyilatkozott, közvetve nyomást akart gyakorolni Ausztria-Magyarországra, hogy ezt ilyen módon engedékenységre kényszerítse. — Oroszországnak ez a szándéka nem sikerült, ellenben határozott hangú intelmei Belgrádban nagyon mély benyomást tettek. Valószínű, hogy Oroszország Franciaország által rá fogja magát vételni arra is, hogy a hatalmak belgrádi együttes akciójához csatlakozzék, amivel a pétervári kormány nagy mértékben hozzájárulna az európai béke fenntartásához.

London, febr. 25. A Reuter ügynökség megismétli azt a Bécsben már megcáfolt cetinjét, hogy osztrák és magyar katonák átlépték a határt s azt mondja, hogy Ausztria és Magyarország a montenegrói kormány panaszára azzal mentegődzött, hogy azon a vidéken a hegyalakulás olyan, hogy a határvonalakat alig lehet megismerni s hogy a határ átlépése csak tévedésből történt.

Londonból jelentik nekünk: A tegnap tartóztatott szulfrazettek között több előkelő nő is volt, így a többi között miszt. Li ton, a volt indiai alkirálynak leánya és Bulver-Litton regényírónak unokája, missz Stratford, Peelinek, a híres angol államférfiúnak dédunokája és missz Solomon, a Fokgyarmat volt miniszternek leánya.

A szerb külügyminiszter nyilatkozata.

Belgrád, febr. 25. Egy szerb ujságíró meginterjuvulta Milovanovics külügyminisztert a háborúra vonatkozólag. A miniszter kijelentette, hogy nem hiszi miszerint Ausztria-Magyarország háborút kezdene, mert Szerbia mindenben követte a nagyhatalmak tanácsát így a behívott pótartalékosokat is hazabocsátotta. A jelenlegi állapot korántsem mondható fenyegetőnek mert a hadi felszerelések vásárlása mindössze 16 milliót igényeltek, ezek pedig rendes körülmények között is megőrték volna.

Az olasz királyné levele.

Belgrád, febr. 25. Helena olasz királyné levelet intézett a montenegróiakhoz, akiket bátorít és kitartásra figyelmeztet. Igéretet tesz a montenegróiaknak, hogy Olaszország mindenben támogatásukra lesz. Levele végén a következő sorok állanak. »Legyetek nyugodtak, hogy az esetben ha ti porba fogtok hullani én egy percig sem fogom tovább viselni az olasz királynői koronát.

Szétlépte a vadkan.

Beéli tudósítónk jelenti az alábbi érdekes esetet, melynek egy *csermői* ember az áldozata, ki tegnap reggel az erdőben valóságos viaskodást folytatott egy megsebesített vaddisznóval. A küzdelem helyén ott maradt a megtámadott ember s a támadó vadállat is.

Részletes tudósításunk a következő:

Tegnap reggel úgy 9 óra tájban kiment az erdő szélén tekvő réjére *Fodor* János *csermői* gazda ember, hogy az ott levő kevéssé szénáját haza szállítsa. Amint vasvillával kezében a boglya tövéhez ér, hirtelen felugrik a szét-

hányódott szénából egy hatalmas vaddisznó s agyaráit vicorgatva szembehelyezkedett a megremült emberrel. Alig ocsudott fel rémüléséből *Fodor* János, mikor a vad reá támadt.

Nagy harc, valóságos páviadal fejlődött ki ezután. A bősziült vadállat teljes dühvel, vértől habzó szájjal rohant a vasvillával védekező embernek, ki egy ideig szerencsésen viszorította az állatot. A vadkan oldalából csepegett a vér s hatalmas seb tátongett a fején. A valószínűleg vadászóktól megsebesített állat elvakva dühödségében ismét s újólag támadott.

Szinte folyt már a verejték *Fodor* Jánosról, mikor egyszer csak elcsuszott a jéges havon. — Az állat reárohant s agyarával felhasította a szerencsétlen ember gyomrát. Egész belső szerve rögtön kitorodt a gazdának s mint azt az orvos utólag megállapította, hirtelenül be kellett állni a halálnak. A vérengző állat aztán tovább marcangolta áldozatát s szörnyű módon széthasogatta. A ruha foszlányokban lógott a hulláról. Gyomra egészen felhasítva, arcal combját szétszaggatva.

Tegnap dél volt már, mikor *Fodor* családja nyugtalankodni kezdett a családapa holléte miatt s utána ment ki a mezőre. Rettenetes állapotban találtak reá hatalmas vértócsában, mely véresre festette a hulla körül a havat.

Nem tudta senki elképzelni, hogy mi lehetett az oka *Fodor* szétszaggatásának s először azt hitték, hogy farkasok áldozata lett. Csak később a véres nyomon haladva, alig 100 lépésre a küzdelem helyétől saját véreben megdöglőve akadtak rá a vadkanra. Hátán és fején több vasvilla-szurás nyoma látszott. A kazal mellett több négyzetméternyi területen egészen le volt tiporva a hó, melyen a heves küzdelem nyoma látszott.

Érdekes ez a szomorú eset már csak azért is, mert tudvalevő dolog, hogy sem a medve, sem a vaddisznó sohasem támadja meg az embert, hacsak az közvetlen közelből támadásra nem kényszeríti.

A csendőrség nyomozást indított meg hogy ki sebesítette meg az állatot. A legnagyobb valószínűség arra mutat, hogy megint vadászók működnek a nagyváradai püspökség erdejében s ezek lőttek rá a vadkanra.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Február 28. Nagyvárad Takarékpénztár közgyűlése d. e. 10 órakor.

Márc. 4. Farkas Edith előadása d. u. 5 órakor jogakadémián.

Március 7. A Kath. Kör közgyűlése és Palotay emlékünnepe d. e. 11 óra.

Márc. 18. A kath. kör bójti estéje d. u. 6 órakor a jogakadémián.

Ápr. 1. A kath. kör bójti estéje d. u. 6 órakor a jogakadémián.

Ápr. 15. A kath. kör hangversenye d. u. 6 órakor a főgymnáziumban.

* **Főispánunk gyógyulása.** Mint igazi örömmel értesülünk *Glac* Antal főispán egészségében oly kedvező javulás állott be, hogy már elhagyhatta az ágyat. Tegnap már jó részt dolgozó szobájában töltötte idejét a főispán. A szobát azonban még egy-két napig őriznie kell.

* **A megye tavaszi közgyűlése.** A megye márciusi közgyűlésére megkezdődtek az előkészületek. A szakosztályok a jövő hó első

napjaiban tartják meg üléseiket, melyeken a tárgyalás alá kerülő ügyekre hoznak javaslatot. A közgyűlés egyike lesz a legbővebb programu üléseknek, amennyiben most kerülnek tárgyalás alá a számadások, melyek a rendes ügyek számát félezerre emelik.

* Felelőbeszések a fürdővasut ellen.

Nagyvárad városa legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy a létesítendő fürdővasutra 50,000 koronát fordít olyképen, hogy ha a vasut üzemet megkezdi, a város 50,000 korona értékű részvényt vesz a részvénytársulattól. A közgyűlés ezen határozata ellen tegnap két felelőbeszés érkezett be a városhoz. Az egyiket dr. *Bárdos* Imre törvényhatósági tag adta be. Egész sereg frázis alapján kéri a közgyűlés határozatának megsemmisítését a minisztertől. A másik felelőbeszést dr. *Várady* Zsigmond törv. hatósági bizottsági tag, aki különösen a közuti alap megvédése érdekében ellenzi, hogy 50,000 korona kiadassék. Tékozlásnak mondja, hogy a fürdővasutra ilyen összeget kiadjon a város. Azt igyekszik kimutatni, hogy a vasut nem lesz életképes. Csodálkozunk, hogy a felelőbeszések annyira védik a városi pénztár és a közutialap vagyonát, miért nem felelőbesztek meg a debreceni—nagyváradai vasut részére megszavazott 50,000 koronát is?

* **Báró Sokoll József.** Tegnap érkezett le a főispáni hivatalhoz *Sokoll* József nyugalmazott tüzérezredesnek a bárói cím adományozó királyi oklevél. *Sokoll* József báró a 19-ik tüzér házi ezredünknek sokáig volt köztisztviselő és a társadalomtól is nagyra méltatott alezredese, kit a mai napon eme legkegyelmesebb kitüntetés ért, sok ízben bemutatott nagy érdemeiért. Az új bárót számos ismerőse kereste fel, hogy meleg gratulációkkal kifejezést adjanak báró *Renoi Négyessy-Szepesy Sokoll* József nyugalmazott alezredesnek.

* **Uj postaügynökség.** Biharvármegye Konyár községében Konyár elnevezéssel 1909. évi március hó 1-én postai ügynökség lép életbe, melynek hatásköre a többi ügynökségével teljesen egyenrangú lesz.

* **Kinevezések.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Nagy* Károly tanszabványi állami elemi iskolai tanítót a X. fizetési osztály 3. fokozatába, az 1904. évi I. t. c. értelmében megillető személyi pótlékkal, kir. segédtanfelügyelővé nevezte ki és szolgálatára belényesi kir. tanfelügyelői kirendeltséghez osztotta be. — A m. kir. igazságügyminiszter *Nagy* Sándor berettyóújfalui kir. járásbírói irodatisztet a margitai kir. járásbíróshoz teikönyvvezetővé nevezte ki. — A hivatalos lap hoinapi száma fogja közölni, hogy a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök az országos kataszteri felmérés tisztii látásában *Kertész* Miksa, *Wurm* Arpád és *Pallós* István kat. mérnököket hasonló minőségben a IX. fizetési osztály, *Szentandrassy* István és *Fényes* Loránd kat. mérnököket a X. fiz. osztály harmadik fokozatába való sorolással kinevezte.

* **A női gyógyszerészek.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter ugylászik nem nagy barátja a nőemancipációnak, erre mutat legalább az a rendelet, melyet most adott ki a hat osztályt végzett nők kérelme ügyében. A miniszter e rendeletben u. i. határozottan kimondotta, hogy a hat osztály elvégzése és a latin különbözeti vizsga még nem elegendő a gyógyszerészi pályára való lépésre. Ha mégis valaki hat osztály után erre a pályára akar lépni, ugy köteles még a latin vizsgán kívül a gimnázium hat osztályának más különbözeti

tárgyaiból is vizsgálni. Így azian megint csak ajánlatosabb a nőknek, ha a vegyi konyha helyett a házi konyha tűzénél tanulnak meg főzni.

* **A Bmke szervezkedése.** A Bihar-megyei Magyar Közművelődési Egyesület most ismét felkéréseket bocsátott ki. A most kibocsátott felkérések és újabb taggyűjtés után beérkező aláírási levelekről lesznek összeállítva az egyesület osztályai. Különösen nagy súlyt helyez az elnökség a kereskedelmi és népjóléti osztályokra, melyeket a napokban tartandó elnökségi osztály alakul meg és terjeszt elő az alapszabályok leérkezése után összeülő közgyűlésnek. A fentiekre való tekintettel ez uton kéri *Glac* Antal főispán azokat, akik gyűjtő leveket kaptak, hogy az leveket minél előbb juttassák vissza címére.

* **Sociologiai tanfolyam Budapesten.** A kultuszminiszter Budapesten sociologiai tanfolyamot rendez tanítók és tanítóképzési tanárok részére, hogy a tanítók sociologiai irányú kiképzésben részesüljenek, mivel ennek különösen a nép között hasznát veszik. *Bodnár* János nagyváradai községi iskolai igazgató tanító az iránt folyamodott a városi tanácshoz, hogy öt küldje ki a tanfolyamra s részére utazási és ellátási illetményül 100 koronát szavazzon meg. Kérvényében felemlíti, hogy azért is szüksége van a sociologiai tanfolyam hallgatására, mert mint könyvtáros és a Népmvelési Közlöny szerkesztője szolgálja a város kulturáját.

* **A legényegylet munkásgimnáziuma.** A legényegylet vasárnap, febr. 28-án újra fölveszi Uránia előadásainak fonalát. Ezuttal a Balaton fog sorra kerülni. Előadja *Horváth* István, kir. róm. kath. tanítóképző intézeti tanár. Az előadást remek képek élénkítik, melyekhez a vetítéshez szükséges lemezeket az Uránia, budapesti tudományos egyesület engedte át a legényegyletnek bemutatásra. A magyar tengert és gyönyörű vidékét ez előadás keretében 66 kép teszi a tőle távol lakók számára is szemléltethetővé. Nevezetesebb rajzok:

A Balaton, Siófok, Balatonföldvár, Boglár, Fonyor, Keszthely, Hévíz, Sümegevár, Tatika romjai, Rezi, Csobáncz, Szigliget, Badacsony, Révfülp, Tihany, Balatonfüred, Almád, Rianás, A szép Balaton, Háborgó Balaton.

A legényegylet munkásgimnáziuma ez előadását is délután 5 órakor tartja az egylet helyiségében, Teleky u. 13. szám alatt. A részvételi jegy ára személyenként 30 fillér (gardes des dames itt sem fizet). A pénztárnál megszerezhető mindenkor emlékeztetés céljából az előadás szövege külön füzet alakjában 20 fillérért. Az egyesület szívesen látja előadásain máskor meghívóban részesülő szíves vendégeit.

* **Hazaáruló őrmester.** Laibachból írják nekünk: Ideérkezett jelentések szerint a Landwehr haditörvényszéke a laibachi 27. számú Landwehr gyalogezred őrmesterét *Zigancsek* Györgyöt másfél évi börtönrre ítélte azért, mert az osztrák-magyar—szerb feszült viszonyra vonatkozólag magát hazaáruló nyilatkozatokra ragadtatta.

* **Halálozás.** Egy régi ősmert polgár, *Czimer* János élete 61. évében elhalt. Az elhunytban *Oláh* Ferenc tekintélyes hentes-iparos nagybátyját vesztette el. Temetése ma, pénteken délután 3 órakor lesz a Külváros Hattyu-utca 17. számú háztól.

* **Egy kis gyermek szerencsétlensége.** Székelyhidi tudósítónk jelenti, hogy ottan Szamos István 10 hónapos Sándor nevű fia azalatt, míg szülei az udvaron voltak elfoglalva, a karos gyermekszékéből kiesett s oly szerencsétlenül, hogy feje az asztal és szék karja közé beszorult s mire a szülők visszajöttek, a gyermek már halva volt. Leírhatatlan az a fájdalom, mely a fiatal házaspárt eltöltötte első gyermekük tragikus halála miatt.

* **A legényegylet nyilvános nyugtázása.** A munkásgimnázium javára utólag a következő nemessivű adakozók küldötték be jótékony adományukat: Kertész Dezső Budapestről a Magyar Élet- és Járadék biztosító intézet nevében 10 koronát, Mikes Ödön Kolozsvárról, báró Luzsénszky Lenke Nagybárod-ról, Kasztl Sándor Hidegkúrtól 5—5 koronát, Pércsy Márton Görcsönből 3 koronát, Weinperthner Andor és Zboray Gyula 2—2 koronát. Összesen: 32 kor. A morzsolyaestélyen pedig a következők fizettek felül: Fröhlich János 3 kor., ifj. Monus Sándor 2 kor., Gerencsér József, Fröhlich Pál és özv. Czuker Nándorné 1—1 kor. Összesen 8 kor. A felülfizetésekért illetve adományokért ezuton mond köszönetet az egyesület nevében Mellau István igazgató.

* **Merész farkasok.** Már többször halottunk az idei tél alkalmával arról, hogy a farkasok garázdálkodnak. Itt egy-egy tyukot ott egy-egy malacot szakítottak el a nyugodtan legelésző nyájból. Nagy pusztítást elsősorban a vadállományban tesznek különösen pedig az őzekben. Újabban a beéli járásból több helyről vettük, hogy a farkasok bemerészkedtek egészen a fauba. Nem egy szegény házőrző kutyát daraboltak szét, sőt még az emberek közbelépésére se nagy ügyet vetettek. Általános a riadalom a falusiak között. Annyira, hogy aki kimegy a házából vagy fegyvert visz magával vagy egy jó baltát, a meglepetések elkerülése céljából. Az előjáróság most mérgezett húst fog elszóratni, hogy apassza a kegyetlen vérengzőket. Még a vásárosok is láttak nappal az uton mászkáló farkasokat, mikor hazafelé tartottak tegnapelőtt. Ily félelemben van most Kislaka, Barzest, Árpád és más községek.

* **Ősztöndíj iparosok részére.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur, a Voigtländer Frigyes által, magyarországi törekvő iparosok részére létesített Mária Valéria alapítvány kamataiból 2, (kettő) egyenként 1082—1082 koronát kitevő ösztöndíjra pályázatot hirdet. Az ösztöndíjban mindazon képesítéshez kötött ipar üzö, szegényebb sorsú, érdemes, szakmájában kiválóan józan életű, olyan kezdő fiatal, magyar honos iparos mesterek, vagy idősebb segédek részesíttének, akik arra törekednek, hogy magukat tovább képezhessék, vagy maguknak műhelyi berendezést szerezni szándékoznak, esetleg az ösztöndíjat, mint forgó tőkét atyjuk iparágának folytatásához, illetve átvételéhez használják. A pályázati kérvények legkésőbb 1. évi április hó 15-ik napjáig az alulírott kamarához adandók be. A pályázati határidőn túl beérkező folyamodványok figyelembevételre nem fognak. Mirel az érdekelteket azzal értesítjük, hogy a szóban levő pályázat részletes feltételei a kamarai irodában d. e. 8 órától d. u. 2 óráig megtudhatók. Nagyvárad, 1909. február 22. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara. *Huzella* Gyula kir. keresk. kam. elnök. Dr. *Sarkadi* Lajos titkár.

* **Scherlok Holmes a moziban.** Az Urániában tegnap *Scherlok Holmes* detektív kalandjait adták elő s érdekes, hogy a képeket egy egész csoport rendőr nézte végig szörnyen érdeklődve. Ott volt az összes rendőrség kivéve a szolgálatban levőket.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Erdészleány.
Szombat: Erdészleány.
Vasárnap délután: Peleskei nótárius, este: Erdészleány.

Az erdészleány.

A tegnap operett egészen ellentétes benyomásokat ébreszt az emberben. A kellemes zene — ismert motívumok — kellemes emlékeivel jár. A meséje sem új, sőt a jelenetezés is kitalapított ösvényeken jár. Hanem azért ez a jó részben összehallózott operett elég közepes sikerrel jár, jelöl annak, hogy jó tallón gyűjtötték.

II. József császárnak egy kis szerelmi idyllje képezi tárgyát. A császár vadászat közben megismerkedik az öreg Lange Hans erdész leányával, Krisztinával. Krisztina kérőjét, Földessy Ferenc jószágkormányzót követlenül utána tartóztatják, mint volt katonaszökevény. A leány elhatározza, hogy kegyelmet kérni felmegy a császárhoz Bécsbe. Ott azonban a találkozás azzal végződik, hogy a leány és a császár egymásba szeretnek. Szerencsére mind a ketten okosak: a császár megkegyelmez Földessynek, egyuttal kinevezi őt főerdészévé s Krisztinát rábeszéli, legyen Földessy, tegye boldoggá azt a derék fiut. Krisztina megígéri, hogy Földessy felesége lesz — s kijelenti, hogy az első fiut Józsefnek keresztelteti.

A rövid mese nagyon hosszúra nyulik. Van nem egy olyan jelenet, amelyet bátran meg lehetne rövidíteni. Ha háromnegyed 11 helyett a darab 10 órakor végződne, éppen benne maradna a legjava s nagyobb lenne a siker.

Az előadás igen jó, gondos betanulás eredménye. A címszerepet *Diósi* Nusi játszotta az ő bájos közvetlenségével, eleven játékkal, csinos énekével. Pompásan betanított őzikeje hűségesen követte az I. felvonásban. A császár szerepének hatását *Tóth* Elek elegáns játéka biztosította. *Asszonyi* Lászlónál (Földessy) ismét kostálhattuk hangjának örvedetes fejlődését. *Károlyi* Leona pompás, erőteljes éneke a cigányleány kis szerepét elsőrendűvé emelte. *Kassai* szabólegényt játszott, kacagtatóan eredeti ötletekkel. A többi szerep *Hajnal*, *T. Pogány* Janka, *Sik*, *Dési* és *Lányi* Edit kezében volt.

Az énekkar a II. felvonásban kissé bizonytalan.

A rendezés igen sikerült; az I. felvonás záróképe külön dicséretet érdemel.

A színház ujdonságai. Erdélyi Miklós igazgató a jövő havi műsorra egész csomó szenzációs ujdonságot és több értékes reprint készített elő. Az ujdonságok között van *Marton* Manó, *Juhász* Gyula és *Mohácsi* Jenő egy-egy eredeti egyfelvonásos darabja. A jövő hónapban mutatják be ezenkívül *Herczeg* Ferenc »Kivándorló« című új darabját. A hódító keringőt, »Vera, a nihilista leány« című szenzációs darabokat. Felelevenítik a *Boccaciót*, *Bollandot*, *Heidelbergi* diákélet, *Ciranót* és *Francellort*.

Az erdészleány. Ma este *Jarmó* nagy sikerrel bemutatót operettjét ismételik meg. Az Erdészleány sikere oly nagy érdeklődést keltett, hogy már a holnapi és vasárnapi előadásokra is sokan megváltották a jegyeket.

Peleskei nótárius. Vasárnap délután a Peleskei nótáriust elevenítik fel félhályákkal. Az örök életű bohózat iránt oly nagy az érdeklődés, hogy már tegnap váltottak jegyeket a vasárnap délutáni előadásra s ma már valószínű, hogy elkapkodják az összes jegyeket.

Igazságszolgáltatás.

Gonosz tréfa.

1908. november 16 án Balog Sándor és Balog Zsigmond hegyközsáldobágyi legények telkeresték lakásán Luka Lajost s azt híresztelték neki, hogy Ujfalusy Lajos megakarja verni a sógorát. A legények tréfát akartak üzeni Lukával. Luka Lajos igen felbőszült erre a hírre s megtudva, hogy este ott lesz Ujfalusy a korcsmában, ő is elment fellegyverkezve egy fejszével és se szó se beszéd, amint Ujfalusy a korcsmába lépett egy hatalmas csapást mért annak fejére.

Később aztán kiderült a dolog, hogy esze ágában sem volt bántani a sértettnek a vádlott sógorát: s a legények felbujtása csak meggonddolatlan tréfa volt.

A tegnap megtartott tárgyaláson a vádlott mindent bevallott s azzal védekezett, hogy őt rászedték. A sértett is kérte a bíróságot, hogy mentse fel a vádlottat — ugymond — »Mi már kimagyaráztuk az eseményt.«

A kir. törvényszék azonban nem volt hajlandó a sértett óhaját teljesíteni, hanem elítélte a vádlottat 4 havi fogházra súlyos testisértés elkövetése miatt.

TÁVIRATOK.

Meg van az egyezés Törökországgal.

Konstantinápoly, február 25. Egy órákor érkezett sürgöny szerint Pallavicini őrgróf és Ilmi pasa között az egyezés létrejött.

Öngyilkos katona.

Bécs, február 25. A katonai fegyverraktár mellett tegnap, amikor az őrszemét felakarták váltani, az őr agyon volt löve. A vizsgálat megállapította, hogy a katona öngyilkos lett. Az öngyilkos közembert Kovács Károlynak hívták.

Nők harca.

London, február 25. A választói jogért küzdő nők tegnap este a parlamentbe akartak behatolni, a rendőrség közbelépett és erre vad jelenetek fejlődtek ki, 16 letartóztatás történt.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, febr. 22		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.98
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, febr. 22

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktözsde 1909. febr. 22

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— —	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— —	95.50
Magyar nyereséj sorsjegy kölesön	— —	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	— —	94.50
Osztrák járadék papírban	— —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— —	145.—
Osztrák járadék aranyban	— —	97.25
Osztrák korona járadék	— —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— —	730.—
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
London vista	— —	631.50
Páris vista	— —	689.50
20 márkás arany	— —	23.51
20 frankos (Napoleon)der	— —	19.02
Német birodalmi márka	— —	117.96

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

57.

Én vagyok nagynénem unokaöccse, legközelebbi vérrokona s így egyedül és kizárólagosan engem illet vagyona, melylyel reám nehezül az intézkedés, gond és teher, melyeket eme szomorú körülmények szültek s melyeknek szigorú teljesítéséről megfélekedni semmi körülmények között nem fogok s ezennel nyíltan kimondom, hogy föltolakodásnak tartok mindenféle beavatkozást s követelem azonnal a kulcsok átadását.

— Az előbb nyilvánítám nagyságod előtt, hogy mi csak a megboldogult kívánatát teljesítjük, — válaszol a tiszteletes hidegen, — ki iránt minden időben, úgy a jelenben is oly határtalan tisztelettel viseltetünk, hogy nagyságod udvariattal megtámadásai daczára sem fogjuk a megboldogult legcsekélyebb kívánatát fogamat nélkül hagyni, ezt határozottan ígérjük; s most már reményem kellőleg megértett nagyságod?

— Jól van tehát, viseltessenek az urak bármily tisztelettel és szeretettel nagynénem iránt, ezzel én nem törődöm; de a kulcsokat azonnal követelem.

— A kulcsok hivatalos pecsét alatt birói kezekben vannak letéteményezve, — válaszol szárazon a szolgáló.

— Hah! hisz' ez valóságos complot! valóságos rabló kottéria, — ordít dühösen az öreg ur, — hisz' szemlátomást kijátszani, megcsalni, meglopni akarnak! — engem, az egyedüli örökösöt?!

— Uram! — szól kihívó hangnyomattal a káplán, — tekintse e percz ünnepegyességét, s

tekintse az illedelem s műveltség határait, és végre kiméljen meg bennünket aljas kitételeitől.

— Mit, még ön is mer szólni?! s engemet dorgálni? s nekem határokat szabni? — nekem, az örökösnek, s most néném után az egyház pátronusának? tudja-e ön azt süldő papocskám, hogy én önöket rövid idő alatt papostól, kántorostól, jegyzősől, szóval minden pereputyostól ki fogom kergettetni Keseszegről?!

— Ezt nem tudjuk, — válaszol Demeter, hideg lenéző tekintet kíséretében.

— Ugy, nem tudják? — tüzel tovább az öreg.

— Nem, — válaszol a tiszteletes.

— Tehát csak nem tudják önök, hogy én vagyok az egyház pátronusa?

— Nem! — lőn többek válasza.

— Nem? tehát azt sem tudják, hogy Keseszegnek két harmadánál többjét bírom? s mindezt, mint néném egyedüli örököse, — kérdi az öreg, kihívó metsző gunnyal.

— Valóban azt sem tudjuk, — lőn ismét többek válasza.

— Nem? és azután mi oknál fogva nem tudják önök mindezeket? — kérdi továbbá negédesen az öreg.

— Mert végrendelet van, — válaszolt nyugodtan a tiszteletes.

Ha valakinek egy nyári tikkasztó sötét éjen ama különöz gondolatja támadt, hogy kikelt ágyából, s mezitlábbal ment ki magát hűteni az udvarra, s ha e sajátságos kedvtelése közben kigyóra, békára vagy hasonló csuszó-mászó specieresre talált lépni, aligha jobban borzadt össze, mint mikor Filemon bácsi megtudta, hogy az agg nő végrendeletet hagyott hátra, mintha egyszerre égből hullott volna alá, zavarba jött, összerázkódott, s akkora szemeket kezdett öltetni, mint egy-egy oláh pengőkarika, melyeket ámulattal, s ijedtséggel kezdett a jelenlevőkön legeltetni, később mintha nem hitt volna füleinek; mintha nem jól hallotta volna az imént kimondott szokat, jóval lehangoltabban elkezdte utánmondani:

— Mert végrendelet van!?! . . . tehát testamentom?

— Igen, igen! testamentom, — hagyja helyben a tiszteletes.

— És hol van? — kérdi koronként lehangoltabban az öreg ur, — gondolván magában: hát ha itt közelemben van, — és! . . .

— Az ekklézsia iratai között van letéteményezve.

— Az ekklézsia iratai között? — szörnyűkodik az öreg ur, a Nina néni zsölyeszékébe dölve.

— Igenis ott, még pedig a legszigorubb őrizet alatt.

— És nem tudnák önök nekem megmondani, hogy mit tartalmaz? — kérdi kis gondolkodás után az öreg ur, mialatt kipirult homlokát még pirosabbra dörzsölte.

— Miért ne, — válaszol a tiszteletes egész nyugodtságot tettetve, kinek a jelenlevőkkel együtt tetszeni kezdett az öreg ur ekkénti megzaboláztatása, s elmondta Filemonnak részletesen az egész végrendelet tartalmát egyedül a Demetert illető s a többi hagyományokat hallgatta el, de talán végre ezekre is rátér, ha az öreg ur, ki hegyes árákon látszott ülni, tovább nem állhatván a végrendelet pontjainak elbeszélését, egész arcában kikelve felugrott ülőhelyéből.

— Hát így vagyunk? — ordít torkszakadtából az öreg ur, — imé itt tulajdon nagynéném ennyire képes volt megcsalni, meglopni engemet! — de jól van ha ő nem hagyott nekem semmit, én meg itt hagyom őt, s ezzel örülteként rohant ki a szobából, megparancsolni a kocsisoknak, hogy azonnal fogjanak.

Mikor azután visszatért a dühös öreg ur, megáll az ajtóban s nagy hangosan elkezdte kiabálni:

(Folyt. köv.)

A szerkesztőnért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

MEGHIVÁS.

a «Nagyvárad

62-ik rendes közgyűlésére,

mely 1909. évi február 28-án délelőtt 10 órakor, saját üzlethelyiségemben fog megtartatni.

T Á R G Y A I:

1. Az igazgatóság jelentése az 1908. üzlet-
év eredményéről.
2. A felügyelőbizottság jelentése az 1908.
évi zárszámadások megvizsgálása tárgyában és
ezzel kapcsolatosan a mérleg megállapítása
valamint a nyereség felosztása iránti hatá-
rozathozatal.
3. Az igazgatóság javaslata az alapszabá-
lyok 4., 14., 15., 26., 35. és 40-ik szakaszainak
módosítása (az igazgatósági felügyelőbizottsági
tagok, valamint a napibiztosok számának eme-
lése és a közgyűlés határidejének meghirdet-
ésére meghatározott határidő leszállítás) tár-
gyában.
4. Az elhalálozás folytán megüresedett egy
igazgatói állásnak, valamint az alapszabályok
módosítása által szervezett igazgatósági tagsági
helynek 2 évi időtartamra választás utján be-
töltése.
5. A módosított alapszabályok értelmében
szervezett új felügyelői tagságnak, valamint
választás következtében esetleg megüresedhet
felügyelői helynek 2 évi időtartamra választás
utján betöltése.
6. Az alapszabályok 40-ik szakasza értel-
mében kilépő 5 napibiztosnak 3 évi időtar-
tamra, valamint a módosított alapszabályokban
szervezett 3 új napibiztos helynek 3, 2 és 1
évi időtartamra választás utján betöltése.
7. Az igazgatóság előterjesztése a nyugdíj-
alap állásáról.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt
akar venni, tartozik a közgyűlést megelőzőleg
a társaság pénztárába részvényét, melyet lega-
lább egy hó előtt saját nevére iratott, szelvé-
nyeivel együtt letenni, hol az öt megillető
szavazat számát előtűntető tértívénnyel látta-
tik el. A mérleg eredeti példánya az üzlethelyi-
ségben folyó február 21-től kezdődőleg a rész-
vényesek által megtekinthető.

HLATKY ENDRE,
igazgatósági elnök.

Figyelmeztetnek a t. részvényesek, hogy az
alapszabályok 15 §-a értelmében érvényes határo-
zathozatalra 20 oly részvényesnek kell jelen lenni,
kik a részvénytőkének legalább egy harmadrészét
képviselelik.

A folyó hó végén nyilvános alá-
írással kerülő

4 $\frac{1}{2}$ % m. kir. kincstári jegyekre
előjegyzéseket az eredeti felvételek
mellett elfogadjuk.

MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.
Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

(Betét kamatadót az intézet fizeti.)

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.
TELEFON 180. TELEFON 180
Gazdálkodóknak gépolaj továbbá zsír, ká-
ránny stb. Vidéki kereskedőknek cipő-
krém, parkett fényezőmáz, Emke lakkok
stb. vételénél legnagyobb árendemények.

Belépési felhívás
a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelé-
ben alakult **Belvárosi Takaréék és**
Hitelszövetkezet minden év január és
július elsején egy-egy három évig tartó
új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés
szerinti számban jegyezhet üzletrészeket
s minden üzletrész után hetenként 20
fillér fizetendő, melynek összege a három
év elteltével a felmerülő haszonnal

együtt fog az üzletrészeseknek vissza-
fizettetni.

A szövetkezet célja a takarékoságot
előmozdítani s a tagok hiteligenyeit kielé-
gíteni. Szövetkezetünk tehát amellelt,
hogy a **takarékosság ügyét szolgálja**
tagjainak betéteik négyötöd-
re-ze erejéig
kölcsönt is nyújt.

Vidéki tagok a heti befizeté-eiket be-
fizetési lapok utján teljesíthetik.

Felvételdíj üzletrészenként 10 fillér
s az első betét befizetésekor min-
denki megkapja a saját nevére kiállított
betéti könyvecskéjét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait,
valamint mindazokat, kik szövetkezetünk
tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a
felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rá-
kóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor
jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkeze
Igazgatósága.

Magyar forrás. **Hugyhajtó és Hugysavoldó** Magyar forrás.

Szultán-forrás.

Nagyon kellemes, tiszta izü, szénsavban gazdag, dus
Lithion-tartalmu ásványviz.

Gyógyító és üdítő itál.

Dus Lithion tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok ese-
tében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kütközélség és központi iroda: EPERJES. Igazgatóság: BUDAPEST, IV., Ferencz
József-rakpart 22. — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüssel-
ben, Páris, London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjesen: 74.

Telefon Budapesten: III-98.

Főraktár Nagyváradon: KÁDÁR JÁNOS Rákóczi-út.

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75** százalékal **megetakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 4.50 kor.**
100 gyertyásé **7 kor. 50 fill.**

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalékal kartell áron alul.

Mindenemü **izzólámpa különlegességek,** fény-
ké p é s z l á m p á k, ugyancsak **5** százalékkal
kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,**ívlámpák**

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák száll-
ítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

ÖZV. BÁRÓ VAY ARNOLDNÉ

szül. MIKES grófnő zongoraművész

folyó évi április hó második felében

tartja meg egyetlen

hangversenyét!

Jegyek előjegyezhetők: Sebő Imre könyv- és papirkereskedésében.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutanyos árak mellett.

Videki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levéltéjek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktárban.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.